

การศึกษาแนวคิดการออกแบบเครื่องประดับของซาลวาดอร์ ดาลี ในช่วงปี ค.ศ. 1940 – 1970 กับความเชื่อมโยงในผลงานจิตรกรรมของเขา *

The Conceptual Design Study of Salvador Dali's Jewelry in 1940 – 1970 and the Association between his Painting and Jewelry

วีรณัฐ จาดศรี**

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวัตถุประสงค์ของงานวิจัยนี้ก็เพื่อสืบค้นถึงความเชื่อมโยงกันระหว่างงานออกแบบเครื่องประดับกับงานจิตรกรรมของซาลวาดอร์ ดาลี ในช่วงปี 1940 – 1970 และเพื่อหาคำตอบในสัญลักษณ์ต่างๆ และความหมายจากการตีความของดาลี ซึ่งได้รับอิทธิพลหลักจากทฤษฎีเรื่องจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theory) ของซิกมุนด์ ฟรอยด์ ในประเด็นเรื่องจิตใต้สำนึกและการตีความความฝันกับทฤษฎีสัมพัทธภาพทั่วไป (General Theory of Relativity) ของอัลเบิร์ต ไอน์สไตน์ เนื่องจากเป็นทฤษฎีที่ให้อิทธิพลสำคัญสำหรับดาลี

โดยในการวิจัยนี้ได้แบ่งกลุ่มเครื่องประดับของดาลีออกเป็น 3 กลุ่มได้แก่ความฝันและจินตนาการ (Dream and Fantasy), ศาสนาและตำนาน (Religious and Mythology) และประติมากรรมเครื่องประดับ (Sculptural Jewelry) และแนวคิดในการออกแบบเครื่องประดับของดาลีซึ่งมีที่มาจากความศรัทธาในศิลปะสมัยเรอเนซองส์ ก่อปรกับความต้องการแสดงออกซึ่งความเป็นสเปนในดินแดนแห่งเสรีภาพ เนื่องจากในช่วงเวลาการทำงานออกแบบเครื่องประดับ ดาลีได้ลี้ภัยสงครามมาพักอาศัยอยู่ชั่วคราวที่ประเทศสหรัฐอเมริกา รวมถึงความสนใจที่จะถ่ายทอดภาพความคิดจากงานจิตรกรรมซึ่งเป็น 2 มิติให้ออกมาเป็น 3 มิติ ผ่านการกำหนดส่วนที่เป็นแก่นเรื่องและการนำสัญลักษณ์ต่างๆ มาใช้อย่างเป็นรูปแบบ ผสานเข้ากับจินตนาการที่ล้าลึกอันมีที่มาจากแรงบันดาลใจเรื่องราวในความฝัน ความทรงจำและจิตใต้สำนึก ซึ่งด้วยมุมมองและรูปแบบศิลปะของดาลีได้ให้อิทธิพลสำคัญต่อศิลปินหลากหลายสาขานับตั้งแต่บัดนั้น

คำสำคัญ : ซาลวาดอร์ ดาลี/เครื่องประดับของซาลวาดอร์ ดาลี/จิตรกรรมและเครื่องประดับของดาลี

Abstract

VERANUCH CHADSRI: The Conceptual Design Study of Salvador Dali's Jewelry in 1940 – 1970 and the Association between his Painting and Jewelry

This research is a qualitative research and the purpose of this research is to investigate the association between jewelry and painting of Salvador Dali in 1940 – 1970 and

* เนื้อหาของบทความ เรียบเรียงจากบทความปริญามหาบัณฑิต สาขาทฤษฎีศิลป์ บัณฑิตมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2557 เรื่องการศึกษาแนวคิดการออกแบบเครื่องประดับของซาลวาดอร์ ดาลี ในช่วงปี ค.ศ. 1940-1970 กับความเชื่อมโยงในงานจิตรกรรมของเขา โดยมีอาจารย์มานพ อิศรเดช เป็นผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

** นักศึกษารหัส 52005210 หลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาทฤษฎีศิลป์ คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, e mail: saranya_card@yahoo.com

to find out the symbol and meaning from Dalí's interpretation which strongly influenced by the Psychoanalytic Theory of Sigmund Freud and General Theory of Relativity of Albert Einstein.

In this research characterized Salvador Dalí's jewelry into 3 groups of design arising from a dream and fantasy, religious and mythology, and a sculptural jewelry. And for the conceptual design of Salvador Dalí's jewelry was a result of love and faith in Renaissance Art together with a profoundly proud to express his Spanish root during his temporary moved to USA from a reason of war and from the intention of Dalí to create his painting from 2 dimension into 3 dimension. Furthermore, from his theme and systematic symbols that combined through his extraordinarily imagination which often inspired by a dream sequence, memory, and vision within his subconscious. Thus from a significant of his viewpoint and artistic model has influenced artists in many field until now.

Key words: Salvador Dalí/ Salvador Dalí's jewelry/ Salvador Dalí's Painting and Jewelry

บทนำ

บทความนี้มีที่มาจากงานวิจัยเรื่อง การศึกษาแนวคิดการออกแบบเครื่องประดับของซาลวาดอร์ ดาลี (Salvador Dalí) ในช่วงปี ค.ศ. 1940 – 1970 กับความเชื่อมโยงในผลงานจิตรกรรมของเขา

ซาลวาดอร์ ดาลีเป็นศิลปินผู้มีชื่อเสียงและประสบความสำเร็จอย่างสูงในระดับสากล ผู้เป็นหนึ่งในตำนานของโลกศิลปะสาขาทัศนศิลป์โดยเฉพาะในรูปแบบเซอร์เรียลลิสม์ และเป็นศิลปินที่มีกระแสแสวงหาสื่อชนิดใหม่ๆ ในการถ่ายทอดความคิดและตัวตนของเขาอยู่เสมอ โดยหนึ่งในการทำงานด้วยสื่อใหม่ของดาลีก็คือเครื่องประดับ ด้วยเหตุผลสำคัญในชีวิตของดาลีไม่ใช่การเป็นศิลปินหรือได้ทำงานศิลปะ แต่คือการได้แสดงออกซึ่งความเป็นตัวตนของเขาในผลงานนั่นเอง และในการวิจัยซึ่งนำเสนอคอลเลกชันเครื่องประดับของดาลี ที่ปัจจุบันได้รวบรวมและจัดแสดงไว้ที่ โรงละครและพิพิธภัณฑ์ดาลี (Teatro-Museo Dalí) ประเทศสเปนนี้จึงเป็นประจักษ์พยานสำคัญอันแสดงออกให้เห็นถึงความรักในศิลปะ และพัฒนาการในอีกก้าวอย่างของการทำงาน ในขณะที่ศิลปินยังสามารถคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์แห่งตัวตนได้อย่างชัดเจนทั้งรูปแบบ เนื้อหาและความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเราจะเห็นความเป็นศิลปะในเครื่องประดับเหล่านี้ที่ไม่ได้เป็นไปเพื่อการพาณิชย์ หากเป็น“ประติมากรรมเครื่องประดับ” (Sculptural Jewelry) ขนาดเล็กที่มีหน้าที่การใช้งานและใช้วัสดุสร้างงานที่เป็นวัสดุทางเลือกคือ โลหะมีค่าและรัตนชาติเป็นวัตถุดิบนั่นเอง

ในการวิจัยเรื่องนี้จึงมีประเด็นที่น่าสนใจมากมายในการเข้าไปศึกษารายละเอียด ทั้งเรื่องแนวคิดแบบเซอร์เรียลลิสม์ที่ปรากฏอยู่ในเครื่องประดับ กับความเชื่อมโยงกับผลงานจิตรกรรมที่โด่งดังหลายชิ้นของดาลี อันเป็นที่มาในการออกแบบ นอกจากนั้นยังมีประเด็นเรื่องสัญลักษณ์ต่างๆ และการตีความรหัสลับอันเป็นเอกลักษณ์ที่ศิลปินสร้างสรรค์ขึ้นมาทั้งในช่วงการทำงานจิตรกรรมและการทำเครื่องประดับ รวมทั้งรูปแบบ แนวคิด องค์ประกอบทางศิลปะ และองค์ความรู้ต่างๆ ที่นำเสนอผ่านมุมมองของดาลี อันทำให้การออกแบบเครื่องประดับของเขามีการผสมผสานกันอย่างลงตัวของศาสตร์และศิลป์ รวมถึงความสามารถในการถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ ให้ออกมาโลดแล่นเป็นรูปธรรมทางความคิดได้อย่างน่าทึ่ง โดยเฉพาะการได้เข้าไปศึกษาถึงอิทธิพล แรงบันดาลใจ

อันนำมาซึ่งพลังที่ไร้ขีดจำกัดและจินตนาการที่ไร้ขอบเขตนั้นมีที่มาที่ไปอย่างไร กระทั่งสามารถให้อิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมสู่ศิลปินและผู้รักในงานศิลปะได้ในทั่วทุกมุมโลก

ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันระหว่างเครื่องประดับกับผลงานจิตรกรรมของซาลวาดอร์ ดาลี
2. เพื่อศึกษากระบวนการทางความคิด ทฤษฎี รูปแบบ วิธีการ รวมทั้งปัจจัยแวดล้อมอันนำมาซึ่งผลงานเครื่องประดับในคอลเลกชัน นี้
3. เพื่อศึกษาสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ปรากฏในผลงานและการตีความหมาย

ขอบเขตการศึกษา

1. ศึกษาเครื่องประดับของซาลวาดอร์ ดาลี ในคอลเลกชัน ซึ่งรวบรวมและจัดแสดงไว้ในโรงละครและพิพิธภัณฑสถานในเมืองฟิกูเรส ประเทศสเปน อันเป็นผลงานสร้างสรรค์ในช่วงปี ค.ศ. 1940 – 1970
2. ในด้านผลงานจิตรกรรมผู้วิจัยจะคัดเลือกเฉพาะผลงานที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับเครื่องประดับ โดยพิจารณาจากรูปแบบ แนวคิดและเนื้อหา ประกอบกับหลักฐานทางเอกสารที่บันทึกความเชื่อมโยง และคัดเลือกเฉพาะผลงานที่ดาลีสั่งสร้างไว้ในช่วงก่อนการออกแบบเครื่องประดับเท่านั้นในการวิเคราะห์ความเชื่อมโยง
3. ในแง่สัญลักษณ์ที่ปรากฏในผลงาน ผู้วิจัยมุ่งเน้นไปยังสัญลักษณ์ที่สื่อความหมายโดยการตีความในมุมมองของซาลวาดอร์ ดาลี
4. การพิจารณาแนวคิดการออกแบบเครื่องประดับรวมทั้งผลงานจิตรกรรมนั้น ผู้วิจัยมุ่งประเด็นไปในทางความคิดที่ปรากฏในผลงาน โดยไม่ได้เน้นไปในทางเทคนิคและวิธีการสร้างงาน
5. ทฤษฎีที่จะนำมาประกอบการวิเคราะห์ผลงานคือทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theory) ของซิกมุนด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) ในประเด็นเรื่องจิตใต้สำนึกและการตีความความฝัน กับทฤษฎีสัมพัทธภาพทั่วไป (General Theory of Relativity) ของ อัลเบิร์ต ไอน์สไตน์ (Albert Einstein) เนื่องจากเป็นทฤษฎีที่ให้อิทธิพลสำคัญสำหรับดาลีซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

วิธีการศึกษา

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาและวิเคราะห์แนวคิดในการออกแบบเครื่องประดับของซาลวาดอร์ ดาลีในช่วงปี ค.ศ. 1940 – 1970 จากนั้นจึงหาความเชื่อมโยงในผลงานจิตรกรรมของดาลี โดยมีกระบวนการหาข้อมูลเพื่อประกอบการวิจัยและข้อสรุปสำหรับการวิเคราะห์ผลงานดังต่อไปนี้:-

1. รวบรวมผลงานเครื่องประดับของซาลวาดอร์ ดาลีที่จัดแสดงไว้ในโรงละครและพิพิธภัณฑสถานและหาความเชื่อมโยงกับผลงานจิตรกรรม โดยใช้หลักเกณฑ์การคัดเลือกผลงานจิตรกรรม ตามที่ได้ระบุไว้ในขอบเขตการวิจัย
2. ค้นหาหาข้อมูลจากห้องสมุดและหนังสือที่รวบรวมจากแหล่งต่างๆ อันรวมถึง นิตยสาร วารสาร ศิลปะ ข้อเขียนในสื่อบริการที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลประกอบจากเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง

3. นำข้อมูลทางเอกสารที่ได้มาศึกษาและคัดกรอง จากนั้นก็จะเริ่มกระบวนการวิจัยภาคสนาม โดยการเดินทางไปศึกษาผลงานในพิพิธภัณฑที่จัดแสดงผลงานของดาลีในประเทศสเปน โดยเฉพาะที่โรงละครและพิพิธภัณฑดาลี ซึ่งเป็นพิพิธภัณฑที่รวบรวมเครื่องประดับและจิตรกรรมสำคัญ ของดาลีซึ่งตั้งอยู่ที่เมืองฟิกูเรสและที่พิพิธภัณฑบ้านซาลวาดอร์ ดาลี (Salvador Dali Museum-House) ในปอร์ต ยีกัต(Portlligat), กาดาเกส (Cadaqués) เดินทางไปชมผลงานจิตรกรรมของดาลีในพิพิธภัณฑต่างๆ และผลงานของศิลปินสเปนที่ให้อิทธิพลกับดาลี รวมถึงการเยี่ยมชมสถานที่สำคัญซึ่งเป็นความทรงจำและให้แรงบันดาลใจทางศิลปะกับดาลี โดยทำการบันทึกภาพและรวบรวมข้อมูลด้านเอกสาร สิ่งพิมพ์ บทสัมภาษณ์ต่างๆ ซึ่งบันทึกเรื่องราวที่เกี่ยวข้อง

4. จากนั้นนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์ในหลักการ ที่มา เหตุผล รูปแบบ เนื้อหา แนวคิด องค์ประกอบศิลป์ จินตนาการ อิทธิพล แรงบันดาลใจ รวมทั้งแนวทางและวิธีการสร้างสรรค์ โดยใช้หลักการทางศิลปะประกอบกับทฤษฎีของซิกมุนด์ ฟรอยด์ โดยในการวิเคราะห์จะใช้ความรู้ทางศิลปะจากการศึกษาและค้นคว้าในมหาวิทยาลัย รวมถึงความรู้จากการศึกษาเรื่องเครื่องประดับ และประสบการณ์การทำงานออกแบบและผลิตเครื่องประดับของผู้วิจัยมาประกอบการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย

ซาลวาดอร์ ดาลีเริ่มต้นงานออกแบบเครื่องประดับในปี ค.ศ. 1940 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่เขาและภรรยา อพพพหนีภัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ไปอยู่ที่ประเทศสหรัฐอเมริกาและที่นี่ให้การต้อนรับเขาอย่างอบอุ่นในฐานะผู้ส่งสารแห่งเซอร์เรียลลิสม์ที่โด่งดังและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว อันทำให้เขามีโอกาสในการสร้างสรรค์ศิลปะอย่างหลากหลาย โดยหนึ่งในนั้นก็คืองานออกแบบเครื่องประดับซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพแห่งพลังสร้างสรรค์ที่ไร้ขีดจำกัด แรงบันดาลใจและไฟฝันในการสร้างงานศิลปะของดาลีได้อย่างชัดเจน การออกแบบเครื่องประดับของดาลีเกิดจากความศรัทธาในศิลปะยุคเรอเนซองส์ โดยเขา ออกแบบผลงานเหล่านี้ในมุมมองเรอเนซองส์ใหม่ที่ไม่ให้ข้อจำกัดใดๆ มาลดทอนกระบวนการสร้างสรรค์ ด้วยการผสมแนวคิดที่หลากหลายทั้งหลักฟิสิกส์ คณิตศาสตร์ สถาปัตยกรรม พลังงานนิวเคลียร์ จิตวิทยา ตำนานและศาสตร์แห่งเครื่องประดับเข้าด้วยกัน เครื่องประดับของดาลี จึงมีไว้เพื่อเป็นแสดงให้เห็นศิลปะในเครื่องประดับโดยไม่ได้มุ่งเน้นไปที่วัตถุหรืออรรถประโยชน์ใดๆ และเมื่อการออกแบบประสานเข้ากับงานฝีมืออันละเอียดอ่อนก็นำมาซึ่งคุณค่าที่เหนือราคาของอัญมณี กอปรกับความสนใจที่จะถ่ายทอดภาพความคิดจากงานจิตรกรรมซึ่งเป็น 2 มิติให้ออกมาเป็น 3 มิติ ซึ่งดาลีเป็นศิลปินที่มักจะแสวงหาสื่อชนิดใหม่ๆ ในการถ่ายทอดความคิดและตัวตนของเขาอยู่เสมอ โดยหนึ่งในการทำงานด้วยสื่อใหม่ของเขาคือเครื่องประดับ ดาลีหลงใหลในอัญมณีและโลหะมีค่าเป็นอย่างมากเขาเคยกล่าวว่า “ทองคำคือเครื่องประดับแห่งจิตวิญญาณ”[†]

การออกแบบและแรงบันดาลใจ

ในการทำงานศิลปะในแขนงต่างๆ ของดาลีล้วนมีที่มาจากความรักและงานออกแบบเครื่องประดับก็เกิดจากเหตุผลแห่งความรักเช่นเดียวกัน ผลงานทุกชิ้นจึงสะท้อนให้เห็นถึงตัวตนและแนวคิดในความเป็นดาลีไว้อย่างชัดเจน โดยมีการนำเรื่องราวเนื้อหาที่สืบเนื่องจากผลงานจิตรกรรมของเขารวมถึงการนำทฤษฎีพื้นที่ว่างและ

[†] อ้างใน Umberto allemandi & c. (2014). *Dali in the third dimension*. London: The Stratton Foundation Collection Umberto Allemand. 21

เวลา (Space and Time) ซึ่งกล่าวถึงความสัมพันธ์เรื่องเวลาและพื้นที่ว่างเพื่อยืนยันแนวคิดเรื่อง “เวลาไม่คงที่” อันเป็นทฤษฎีสำคัญในช่วงเวลานั้น การนำประเด็นเรื่องการเปลี่ยนแปลงรูปร่างลักษณะทางกายภาพ และการกลายร่างสู่ความงามลงตัวเพื่อบรรลุซึ่งความสมบูรณ์แบบมาประยุกต์ใช้ในงานออกแบบเนื่องจากดาลี มักจะมีจินตนาการถึงภาพมนุษย์ที่อยู่ในรูปต้นไม้ ใบไม้ สัตว์ และพืชผักในร่างมนุษย์

นอกจากนั้นการออกแบบในช่วงทศวรรษที่ 1940 ของดาลี ยังมีปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้องอยู่หลายประเด็นที่ส่งผลต่อแนวทางการสร้างสรรค์และมุมมองทางศิลปะในช่วงนี้ ไม่ว่าจะเป็นประเด็นเรื่องการออกจากกลุ่มเซอร์เรียลิสต์ในปี ค.ศ. 1939 ทว่าเขายังคงยืนยันในแนวทางการสร้างสรรค์ผลงานเซอร์เรียลิสต์ในแบบของเขา ด้วยการอ้างถึงเอกลักษณ์แห่งความเป็นเซอร์เรียลิสต์ที่มีอยู่ในตัวตนของเขาที่ว่า “Surrealism is me”⁺ รวมถึงปัจจัยอื่นๆ เช่นสภาวะการณ์หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งจบลงในปี ค.ศ. 1945 การได้มีโอกาสได้เข้าเฝ้าพระสันตะปาปาปิอุสที่ 12 ในนครรัฐวาติกัน ในปี ค.ศ. 1949 และการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศอิตาลี อันเป็นการปลุกเร้าจินตนาการและอุดมคติศิลปะแบบเรอเนสซองส์ให้โชติช่วงขึ้นในใจของเขากอีกครั้ง โดยเขาได้นำมาประยุกต์กับเรื่องราวและเนื้อหาในการออกแบบที่มีประเด็นเกี่ยวกับสันติภาพ ศาสนา พระเจ้า พลังงานต่างๆ และตำนานมาเป็นแนวทางสร้างสรรค์

ผลงานในคอลเลกชัน

ในทศวรรษที่ 1940 - 70 ดาลีได้สร้างสรรค์งานออกแบบเครื่องประดับไว้อย่างต่อเนื่อง โดยในงานวิจัยนี้จะนำเสนอเฉพาะผลงานในคอลเลกชันที่จัดแสดงไว้ในโรงละครและพิพิธภัณฑ์ ดาลี ซึ่งเครื่องประดับเหล่านี้มีวัตถุประสงค์แรกเริ่มในการผลิตเพื่อการกุศล ดังนั้นจึงเป็นผลงานที่ได้รับการสร้างสรรค์ให้ตรงจริงและซาบซึ้งในจิตวิญญาณ ปลุกเร้าจินตนาการและแสดงออกถึงความเชื่ออย่างแรงกล้าและความงามอันบริสุทธิ์ปราศจากความเป็นวัตถุนิยมโดยไม่คำนึงเรื่องอรรถประโยชน์และกระบวนการทำงานซึ่งซับซ้อน คุณค่าที่ได้รับจึงเป็นคุณค่าทางศิลปะมากกว่าประโยชน์ใช้สอยและวัสดุสร้างงาน

ในการวิจัยเครื่องประดับของดาลีในคอลเลกชัน ซึ่งจัดแสดงอยู่ที่โรงละครและพิพิธภัณฑ์ดาลีทั้ง 37 ชิ้นนี้ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มเครื่องประดับออกเป็น 3 กลุ่ม โดยแบ่งตามรูปทรงและแนวคิดในการสร้างสรรค์ดังต่อไปนี้

กลุ่มที่ 1. ความฝันและแฟนตาซี (Dream and Fantasy) งานออกแบบเครื่องประดับในกลุ่มนี้ ส่วนใหญ่เป็นแนวคิดที่สืบเนื่องมาจากผลงานจิตรกรรมที่ดาลีได้สร้างสรรค์ไว้ในช่วงการทำงานเซอร์เรียลิสต์ ดังนั้นเราจึงได้เห็นอิทธิพลแห่งเซอร์เรียลิสต์ที่สะท้อนอยู่ในผลงานและความเป็นตัวตนของดาลีไว้อย่างชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องราว เนื้อหา มุมมอง การนำเสนอภาพวัตถุเซอร์เรียลิสต์ รวมถึงความหลงใหลในเรื่องความฝัน จินตนาการและเรื่องราวจากจิตใต้สำนึก โดยเครื่องประดับเหล่านี้สามารถให้คำจำกัดความได้ว่าเป็นประติมากรรมขนาดเล็กที่ทำจากวัสดุมีค่าและสามารถสวมใส่ได้ดังนี้) ได้แก่ 1. Telephone Ear Clips (ค.ศ. 1941), 2. Leaf Veined Hands I & II, 3. Ruby Lips, 4. Slow Ring, 5. The Corset Ring, 6. Leaf Veined Case, 7. The Persistence of Memory, 8. The Eye of Time, 9. The Pomegranate Heart, 10. The Honeycomb Heart, 11. The Tree of Life Necklace and Bracelet, (ค.ศ.1949) and The Tree of Life Bracelet, (ค.ศ. 1953), 12. Necklace with Entwined Limbs Choreographic Necklace and Bracelet, (ค.ศ.1964)

⁺ อ้างใน Catherine Grenier. (2012). *Salvador Dali the making of Artist*. Paris: Flammarion page 177

กลุ่มที่ 2. ศาสนาและตำนาน (Religious and Mythology) อันมีที่มาจากเรื่องราวในตำนานและมุมมองที่ดาลี มีต่อโลกที่เปลี่ยนไปอันมีสาเหตุสืบเนื่องจากสงคราม ศาสนาและสันติภาพ และถึงแม้ว่าดาลีจะนำประเด็นเรื่องราวของศาสนามาใช้เป็นแนวทางการสร้างสรรค์ ทว่าเขาก็กังวลความเป็นตัวตนในการใส่ความคิดและมุมมองที่แปลกใหม่ โดยเฉพาะการนำแนวคิดเรื่องพลังนิวเคลียร์มาผสมผสานในการแสดงออกทางศิลปะอย่างอิสระ ไม่ได้เป็นไปตามรูปแบบประเพณีโดยออกแบบให้อยู่ในรูปเหรียญกลมและรูปกางเขน ผลงานเหล่านี้ได้แก่ 1. Tristan and Isolde, 2. Ophelia, 3. Daphne and Apollo, (ค.ศ. 1952), 4. PAX Pin, ค.ศ. 1954, 5. The Light of Christ, 6. Madonna of the Aquamarine, 7. The Bleeding World, 8. Veritas Vincit, ค.ศ. 1952, 9. The Gold Cube Cross, 10. Lapis Lazuli Cross 11. Twig Cross, (ค.ศ. 1954 - 55)

กลุ่มที่ 3 งานประติมากรรมเครื่องประดับ (Sculptural Jewelry) ซึ่งเน้นรูปแบบที่เป็น Fantasy จากเรื่องราวในตำนานและศาสนา ผลงานกลุ่มนี้ได้แก่ ได้แก่ 1. The Living Flower, ค.ศ. 1950, 2. Dolphins and the Mermaids (ค.ศ. 1952), 3. The Royal Heart (ค.ศ. 1953), 4. Explosion (ค.ศ. 1954), 5. Chalice of Life (ค.ศ. 1954), 6. The Space Elephant (ค.ศ. 1956), 7. Psychedelic flower, ค.ศ. 1956, 8. Swan Lake, (ค.ศ. 1959); 9. The Angel Cross (ค.ศ. 1959), 10. The Spider of the Night (ค.ศ. 1961), 11. The Falling Angel (ค.ศ. 1962), 12. Daphne (ค.ศ. 1966), 13. Pax Vobiscum (ค.ศ. 1968), 14; Grapes of Immortality (ค.ศ. 1970)

ความเชื่อมโยงกันระหว่างเครื่องประดับกับงานจิตรกรรมของชาลวาดอร์ ดาลี

การศึกษาความเชื่อมโยงระหว่างงานเครื่องประดับกับงานจิตรกรรมของชาลวาดอร์ ดาลี ในงานวิจัยนี้พบว่ามามีบริบทสำคัญที่ต้องนำมาพิจารณา ก็คือแนวทางการสร้างสรรค์ที่เปลี่ยนแปลงไปทั้งด้านเรื่องราวและเนื้อหา ซึ่งสัมพันธ์กับการย้ายถิ่นฐานมาประเทศสหรัฐอเมริกาของดาลีและกาลา โดยพวกเขาได้มาพักอาศัยชั่วคราวอยู่ที่นั่นเป็นระยะเวลาราว 8 ปี นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1940 - 1948

การสร้างสรรค์ผลงานของดาลี ในช่วงนี้มีตัวแปรสำคัญอันนำมาสู่ทัศนคติและมุมมองใหม่ที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งมาจากความปรารถนาอันแรงกล้าที่จะยึดหลักสากล (Universalism) และความต้องการใช้แนวทางสุนทรียศาสตร์ที่ยึดหลักธรรมชาติหรือเหมือนจริง ซึ่งสามารถกล่าวได้ว่าดาลีเริ่มหันกลับมาสู่แนวทางการสร้างงานศิลปะแบบคลาสสิกและสัจนิยมอันหมายถึงการหวนคืนสู่การสร้างฟอร์ม ทักษะและการใช้โครงสร้างทว่าสิ่งที่ยังคงความเป็นตัวตนของเขาไว้อย่างไม่เปลี่ยนแปลงก็คือการจัดวางองค์ประกอบ และการแสดงออกแบบเซอร์เรียลิสต์โดยผ่านมุมมองในแบบของเขาเอง ทำให้ผลงานในช่วงนี้ไม่ถึงกับแตกต่างจากผลงานก่อนหน้านี้มากนัก โดยเมื่อเขาได้นำผลงานรูปแบบใหม่มาผสมผสานกับพื้นฐานทางศิลปะอันยอดเยี่ยมทั้งด้านเทคนิคและวิธีการสร้างสรรค์ที่แม่นยำ และแม้ว่าดาลีจะต้องปรับตัวและรูปแบบการทำงานในดินแดนแห่งโลกใหม่ซึ่งเขาได้รับการยกย่องให้เกียรติและโอกาสที่ดีต่างๆ มากมาย ทว่าความคิดถึงดินแดนมาตุภูมิและความโหยหาตัวตนแห่งคาลาลันก็เป็นปัจจัยที่ทำให้ดาลี สร้างอัตลักษณ์ในความเป็นเขาไว้อย่างชัดเจน โดยสิ่งหนึ่งที่ยังคงอยู่อย่างไม่เปลี่ยนแปลงไปก็คือความทรงจำในความเป็นสเปนของเขา และแม้ว่าจะต้องเจ็บปวดจากการเป็นผู้ลี้ภัยทว่า ดาลีก็ไม่เคยละทิ้งพันธนาการแห่งความเป็นชาวสเปนเลย เขามักนำเสนอภาพความเป็นตัวจริงของศิลปินสเปนผู้อัจฉริยะและแสดงออกอย่างภาคภูมิใจในชาติกำเนิดของตนไม่ว่าจะเป็นการแต่งกาย สำเนียง และทุกสิ่งทุกอย่าง

ที่ย้ำเตือนถึงรากเหง้า ความเป็นชาตินิยม ความรักและความผูกพันในดินแดนแห่งศรัทธาเพียงแห่งเดียวในโลก ความจริงของดาลี

โดยแนวทางการศึกษาแนวความคิดการออกแบบเครื่องประดับของซาลวาดอร์ ดาลีในช่วงปี ค.ศ. 1940-1970 กับความเชื่อมโยงในผลงานจิตรกรรม ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมและสรุปเป็นผลงานสำคัญที่สามารถสืบค้นหาความเชื่อมโยงกัน ทั้งด้านรูปแบบเนื้อหาและที่มาอันสรุปได้ดังต่อไปนี้:-

1. ความเชื่อมโยงกันระหว่างเครื่องประดับ Telephone Ear Clips ปี ค.ศ. 1941 กับผลงานจิตรกรรม *The Enigma of Hitler*

ภาพที่ 1 ซาลวาดอร์ ดาลี, Telephone Ear Clips, ค.ศ. 1941, ถ่ายที่โรงละครและพิพิธภัณฑ์ดาลี, สเปน

เครื่องประดับ Telephone Ear Clips ปี ค.ศ. 1941เป็นงานออกแบบที่ดาลีนำเสนอประเด็นเรื่องโทรศัพท์จากจิตรกรรม *The Enigma of Hitler* ปี ค.ศ. 1938 ซึ่งเป็นการสื่อสารสมัยใหม่และรวดเร็วมากในเวลานั้นมาเป็นแนวทางการออกแบบ เพื่อสื่อถึงความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและโลกแห่งการติดต่อสื่อสารสมัยใหม่ที่รวดเร็วอันนำมาทั้งความหวังและอันตรายจากการแลกเปลี่ยนความคิดที่ไม่ทันได้ทบทวนและคำพูดที่ได้กล่าวออกไปก็จะเป็น “เสียงที่ยังคงอยู่”

ภาพที่ 2 ซาลวาดอร์ ดาลี, *The Enigma of Hitler*, ค.ศ. 1938, สีนํ้ามันบนผ้าใบ, 51.2 x 79.3 ซม, ถ่ายที่ Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofia, มาดริด, สเปน

The Enigma of Hitler ปี ค.ศ. 1938เป็นผลงานจิตรกรรมที่ ดาลี ได้นำประเด็นเรื่องโทรศัพท์และร่ม ซึ่งใช้สื่อสารเชิงสัญลักษณ์เรื่องการเจรจาต่อรองที่ล้มเหลวระหว่างเนวิลล์ แชมเบอร์เลน (Neville Chamberlain, ค.ศ. 1869 – ค.ศ. 1940) และอดอล์ฟ ฮิตเลอร์ (Adolf Hitler, ค.ศ. 1889 – 1945) ในความพยายามที่จะหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดสงครามช่วงวิกฤติมิวนิค โดยมีรูปภาพขนาดเล็กของจอมเผด็จการแห่งเยอรมนีวางอยู่บนจาน การให้สีโทนเข้มบรรยายถึงความรู้สึกว่าจะมีเหตุร้ายเกิดขึ้นในช่วงเวลานั้น “เครื่องรับโทรศัพท์” สื่อถึงแสงสว่างหรือทางออกที่จะเกิดขึ้นหลังจากยุโรปต้องประสบภัยคุกคามแห่งสงคราม ร่มสีเบบางมากที่ดูเหมือนไร้ตัวตนแขวนอยู่บนกิ่งไม้เป็นภาพแทนของแชมเบอร์เลน นายกรัฐมนตรีแห่งสหราชอาณาจักร โดยเนื้อหา

ของภาพสื่อถึงการเจรจาต่อรองระหว่างสหราชอาณาจักร และเยอรมันในขณะนั้นซึ่งโทรศัพท์ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญ

2. ความเชื่อมโยงกันระหว่างเครื่องประดับ The Persistence of Memory ปี ค.ศ. 1949 กับ จิตรกรรม The Persistence of Memory ปี ค.ศ. 1931

ภาพที่ 3 ซาลวาดอร์ ดาลี, The Persistence of Memory, ปี ค.ศ. 1949, ถ่ายเมื่อ พฤษภาคม 2555, ถ่ายที่ โรงละครและพิพิธภัณฑ์ดาลี, ฟิกูเรส, สเปน

เครื่องประดับ The Persistence of Memory ในปี ค.ศ. 1949 เป็นผลงานที่สืบเนื่องมาจากงาน จิตรกรรม The Persistence of Memory ในปี ค.ศ. 1931 โดยการนำรูปแบบของนาฬิกาเหลวที่พาดอยู่บนกิ่งมะกอกจากงานจิตรกรรมมาถ่ายทอดเป็นชิ้นงานเครื่องประดับ เพื่อสื่อประเด็นเรื่อง “เวลาไม่คงที่” รวมทั้งสัจธรรมเรื่องสรรพสิ่งเปลี่ยนแปลงไปตามเวลา

ภาพที่ 4 Salvador Dalí, The Persistence of Memory, ปี ค.ศ. 1931

ที่มา : เข้าถึงเมื่อ 15 มกราคม 2557, เข้าถึงได้จาก <http://www.wikipaintings.org/en/salvador-dali/the-persistence-of-memory-1931#supersized-artistPaintings-221654>

The Persistence of Memory ปี ค.ศ. 1931 เป็นงานจิตรกรรมที่แสดงให้เห็นอิทธิพลของ ไอน์สไตน์ที่มีต่อดาลีจากแนวคิดเรื่องพื้นที่ว่างและเวลา (Space and Time) ในทฤษฎีสัมพัทธภาพทั่วไป และความพยายามในการคิดค้นรูปทรงต่างๆ เพื่อสื่อแนวคิดและทฤษฎีที่เขาสนใจโดยเข้าสู่กระบวนการตีความคำว่า “พื้นที่ว่างและเวลา” กระทั่งสังเคราะห์ออกมาสู่รูปลักษณ์ที่หลอมเหลวอันเป็นประเด็นหลักของแนวคิดนี้ โดยมีที่มาจากจินตนาการที่เกิดขึ้นในขณะที่ดาลีเฝ้าดูชิ้นส่วนเนยแข็งกามองแบร์ (Carmanbert) ซึ่งเสื่อมสภาพกลายเป็นแผ่นที่แผ่กว้างเมื่อตั้งทิ้งไว้และต้องแสงแดด การหลอมเหลวไม่คงรูปจึงทำให้ ดาลี เกิดมุมมองเรื่อง

ระยะเวลาที่มีความสัมพันธ์กับรูปร่างที่หลอมละลายซึ่งเปรียบได้กับเรื่องเวลาไม่คงที่ ซึ่งแตกต่างจากความทรงจำที่ยังคงอยู่แม้ว่าเวลาจะผ่านหรือเปลี่ยนแปลงไป

3. ความเชื่อมโยงกันระหว่างเครื่องประดับ The Eye of Time ปี 1949 กับจิตรกรรม *The Persistence of Memory*, ปี ค.ศ. 1931 และจิตรกรรม *The Eye* ในปี ค.ศ. 1945

ภาพที่ 5 ซาลวาดอร์ ดาลี, *The Eye of Time*, ปี ค.ศ. 1949, ถ่ายที่ โรงละครและพิพิธภัณฑ์ดาลี, พิกูเรส, สเปน

เครื่องประดับ *The Eye of Time* ปี 1949 เป็นงานออกแบบที่น่าประหลาดใจเรื่องเวลาในผลงานจิตรกรรม *The Persistence of Memory*, ปี ค.ศ. 1931 กับภาพดวงตาในผลงานจิตรกรรม *The Eye* ในปี ค.ศ. 1945 ซึ่งดาลีวาดเพื่อประกอบภาพยนตร์เรื่อง “Spellbound” ปี ค.ศ. 1945 ที่กำกับโดยอัลเฟรด ฮิตช์ค็อก (Alfred Hitchcock) ซึ่งการนำโครงสร้างรูปดวงตามาประกอบกับภาพนาฬิกาเพื่อสื่อแนวคิดเรื่องเวลากับความทรงจำ เนื่องจากการรับรู้ประสบการณ์ของมนุษย์ต้องผ่านเงื่อนไขของเวลา เครื่องประดับ “*The Eye of Time*” จึงเป็นผลงานที่บอกเล่าประเด็นเรื่องเวลาที่ว่า “ไม่มีใครหนีพ้นจากกาลเวลา ทุกคนเห็นอดีตและอนาคตผ่านดวงตา”

ภาพที่ 6 ซาลวาดอร์ ดาลี, *The Eye*, ปี ค.ศ. 1945, ผลงานที่ดาลีสร้างสรรค์ด้วยแนวคิดแบบ 3 มิติ

ที่มา : เข้าถึงเมื่อ 21 ตุลาคม 2556, เข้าถึงได้จาก <http://bigthink.com/hybrid-reality/is-reality-real>

The Eye, ปี ค.ศ. 1945 เป็นจิตรกรรมที่ดาลีต้องการสื่อถึงเรื่องการรับรู้ของมนุษย์ ที่เริ่มต้นจากการมองเห็นผ่านดวงตาเข้าสู่ระบบประมวลผลของสมองซึ่งเป็นกระบวนการคิดวิเคราะห์ กระทั่งนำมาซึ่งบทสรุปของวัตถุหรือสิ่งที่เห็นที่เรียกว่าประสบการณ์ ซึ่งสัมพันธ์กับภูมิหลังและวัฒนธรรมอันเป็นที่มาและพื้นฐานของแต่ละบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งประสบการณ์แรกที่ได้รับรู้และประสบการณ์ใหม่ๆ ที่ยังคงได้รับรู้อย่างต่อเนื่องในแต่ละ

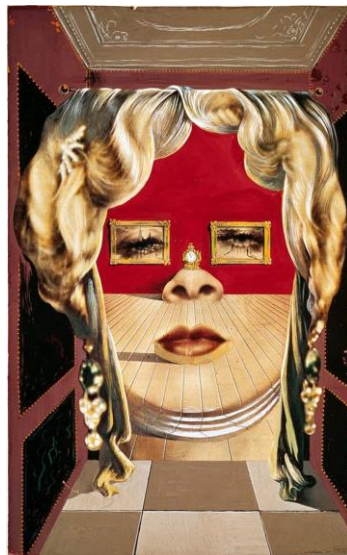
ช่วงเวลาของชีวิตอีกด้วย และนี่คือมุมมองดาลีในเรื่องการรับรู้ความจริงผ่านดวงตาของคนซึ่งอาจแตกต่างกันไป อันนำมาสู่แนวคิดที่ว่า “เมื่อการรับรู้เปลี่ยนความจริงก็เปลี่ยนตาม”

4. ความเชื่อมโยงกันระหว่างเครื่องประดับ Ruby Lips ปี ค.ศ. 1949 กับจิตรกรรม Face of Mae West Which Can Be Used as an Apartment ปี ค.ศ. 1934-1935

ภาพที่ 7 ซาลวาดอร์ ดาลี, Ruby Lips ปี ค.ศ. 1949, ถ่ายที่ โรงละครและพิพิธภัณฑ์ดาลี, พิกูเรส, สเปน

เครื่องประดับ Ruby Lips ปี ค.ศ. 1949 เป็นการนำประเด็นเรื่องริมฝีปากจากงานจิตรกรรม “Face of Mae West Which Can Be Used as an Apartment” ปี ค.ศ. 1934 ซึ่งแสดงภาพใบหน้าของเม เวสต์ ในลักษณะ 3 มิติ มาเป็นแนวทางออกแบบ โดยการผสมภาพลักษณ์ซูเปอร์สตาร์ฮอลลีวูดกับวัตถุเซอร์เรียลลิสต์เข้าด้วยกัน ด้วยการนำโครงหน้าของเม เวสต์ (Mae West, ค.ศ. 1893–1980) รวมทั้งรอยยิ้มอันบริสุทธิ์สดใสแต่เปี่ยมด้วยพลังดึงดูดทางเพศของมาริลิน มอนโร (Marilyn Monroe, 1926 – 1962) มาถ่ายทอดสู่งานเครื่องประดับซึ่งทำให้ผลงานสามารถแสดงมิติของอารมณ์และความรู้สึกได้อย่างมีชีวิตชีวา รวมถึงการสอดแทรกอารมณ์ขันในผลงานอันสะท้อนความคิดสร้างสรรค์และมุมมองที่เป็นเอกลักษณ์ของ ดาลี

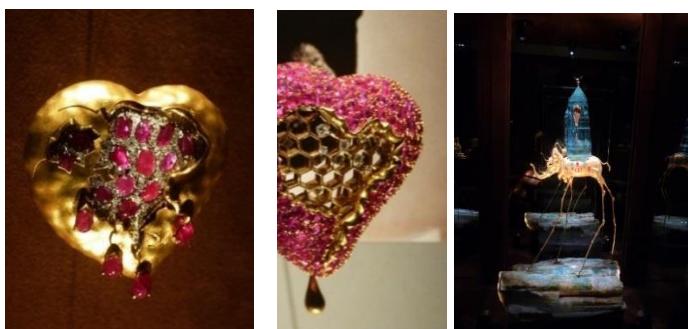

ภาพที่ 8 ซาลวาดอร์ ดาลี, Face of Mae West Which Can Be Used as an Apartment, ปี ค.ศ. 1934 – 1935.

ที่มา : Dali's Fascination with Mae West, เข้าถึงเมื่อ 30 ธันวาคม 2556, เข้าถึงได้จาก [http://illusion.scene360.com/art/18235/dalis-fascination-with-mae-west/Face of Mae West Which Can Be Used as an Apartment](http://illusion.scene360.com/art/18235/dalis-fascination-with-mae-west/Face%20of%20Mae%20West%20Which%20Can%20Be%20Used%20as%20an%20Apartment) ปี ค.ศ. 1934-1935

จิตรกรรม *Face of Mae West Which Can Be Used as an Apartment* ปี ค.ศ. 1934 เป็นผลงานที่ดาลีได้นำแรงบันดาลใจจากใบหน้าของเม เวสต์ นักแสดงหญิงชาวอเมริกันผู้มีชื่อเสียงในเวลานั้นมา เป็นประเด็นสร้างงาน โดยแสดงรายละเอียดของริมฝีปากที่เปลี่ยนรูปเป็นโซฟาและจุ่มที่เป็นเตาผิง ในขณะที่ ดวงตาทั้งสองทำหน้าที่เป็นกรอบรูปคู่แขวนอยู่เหนือจุ่มทั้ง 2 ด้าน ซึ่งดาลีนำแนวคิดเรื่อง พارانอยแอคคริตีคอล (Paranoiac-Critical) มาเป็นแนวทางสร้างสรรค์

5. ความเชื่อมโยงกันระหว่างงานออกแบบเครื่องประดับ *The Pomegranate Heart, The Honeycomb Heart* ปี ค.ศ. 1949 และ *The Space Elephant* ปี ค.ศ. 1956 กับผลงานจิตรกรรม *Dream Caused by the Flight of a Bee around a Pomegranate A Second Before Awakening*, ปี ค.ศ. 1944

ภาพที่ 9 *The Pomegranate Heart, The Honeycomb Heart*, ปี ค.ศ. 1949 และ *The Space Elephant*, ปี ค.ศ. ค.ศ. 1956, ถ่ายที่ โรงละครและพิพิธภัณฑ์ดาลี, พิกูเรส, สเปน

เครื่องประดับ *The Pomegranate Heart, The Honeycomb Heart*, ปี ค.ศ. 1949 และ *The Space Elephant*, ปี ค.ศ. ค.ศ. 1956 เป็นงานออกแบบซึ่งเชื่อมโยงกับจิตรกรรม “*Dream Caused by the Flight of a Bee around a Pomegranate a Second Before Awakening*” โดยที่ *The Pomegranate Heart* เป็นการนำประเด็นเรื่องผลทับทิม ซึ่งเป็นผลไม้เก่าแก่ที่นิยมปลูกกันทางแถบทะเลเมดิเตอร์เรเนียนมาเป็นแรงบันดาลใจในการออกแบบจากจินตนาการในภาพผลทับทิมรูปหัวใจที่เปิดออกและประยุกต์เข้ากับโครงสร้างรูปหัวใจทองคำ ในขณะที่ *The Honeycomb Heart* เป็นการนำประเด็นเรื่องผึ้งกับผลทับทิมและประยุกต์สู่จินตนาการในการออกแบบ โดยยังคงใช้โครงสร้างรูปหัวใจเช่นเดียวกับในผลงาน *The Pomegranate Heart* ทว่านำมาผสมแนวคิดกับรูปรวงผึ้ง 6 เหลี่ยม และ *The Space Elephant* เป็นงานออกแบบที่นำประเด็นเรื่องช้างในจินตนาการแบบเหนือจริง โดยดาลีพรรณภาพช้างที่มีลักษณะประหลาดคือมีขายืดยาวและบางเบาผิวดกติดราวกับขาของสัตว์ปีกหรือแมงมุมซึ่งแบกเสาโอเบลิสก์ไว้บนหลัง เพื่อสื่อถึงแนวคิดเรื่องการพิชิตอวกาศของมนุษย์ด้วยยานพาหนะที่เรียกว่าจรวด อันสะท้อนถึงความสนใจเรื่องจักรของดาลีและแสดงออกด้วยจินตนาการในแบบของเขา

ภาพที่ 10. ซาลวาดอร์ ดาลี, *Dream Caused by the Flight of a Bee around a Pomegranate One Second Before Awakening*, ปี ค.ศ. 1944

ที่มา : เข้าถึงเมื่อ 3 มกราคม 2557, เข้าถึงได้จาก http://www.museothyssen.org/img/obras_descarga/1974.46.jpg

Dream Caused by the Flight of a Bee around a Pomegranate a Second Before Awakening ปี ค.ศ. 1944 เป็นงานจิตรกรรมอันมีที่มาจากภาพประหลาดในความฝันของกาลาที่เห็นผึ้งตักกันอยู่รอบผลทับทิมและหลังจากที่ได้รับฟังเรื่องราวความฝัน ดาลีก็ได้ลงมือวาดภาพที่เต็มไปด้วยเรื่องราวนี้ โดยนำแนวคิดจากวิธีการพาราโนยาแอค คริติคอลประยุกต์กับทฤษฎีเรื่องการตีความความฝันของฟรอยด์มาประยุกต์ใช้ โดยดาลีพรรณนาภาพภูมิทัศน์ในแบบสมจริงซึ่งผสมผสานกับภาพจินตนาการ ความฝัน และความทรงจำจากภาพภูมิทัศน์ในดินแดนบ้านเกิดซึ่งเขาผูกพันลึกซึ้ง เนื่องจากการสร้างสรรค์งานจิตรกรรมชิ้นนี้เป็นช่วงเวลาที่เขาอาศัยอยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยในผลงานชิ้นนี้ก็แสดงบรรยายถึงผลทับทิม อันเป็นผลไม้เก่าแก่ที่นิยมปลูกกันทางแถบทะเลเมดิเตอร์เรเนียน และในทางศาสนาคริสต์ยังหมายถึงความอุดมสมบูรณ์และการฟื้นคืน รวมถึงการนำเสนอภาพช้างที่มีขายืดยาว ซึ่งเป็นการสื่อสารถึงภาพความฝันไว้อย่างชัดเจน โดยภาพช้างที่มีลักษณะเช่นนี้มีแรงบันดาลใจมาจากผลงาน *เดอะ พูลชิโน เดลลา มินเวา (the Pulcino della Minerva)* ซึ่งเป็นประติมากรรมช้างแบกเสาโอเบลิสก์ไว้บนหลังที่ออกแบบโดยประติมากรเอกแห่งยุคบาโรก จิอัน ลอเรนโซ แบร์นินี (Gian Lorenzo Bernini, ค.ศ. 1598 – 1680) ในศตวรรษที่ 17 ตั้งอยู่บริเวณด้านนอกของโบสถ์ซานตา มาเรีย โซปรา มินเอร์วา (Santa Maria sopra Minerva) กรุงโรม ประเทศอิตาลี โดยประติมากรรมรูปช้างแบกเสาโอเบลิสก์เป็นผลงานที่แบร์นินีได้รับแรงบันดาลใจจากงานภาพพิมพ์แกะไม้รูปช้างในวรรณกรรมสมัยเรอเนซองส์เรื่อง *ฮิปปโนโรโตมอเคีย โพลีฟิเลีย (Hypnerotomachia Poliphili)* ปี ค.ศ. 1499 โดยฟรานเชสโก โคลอนนา (Francesco Colonna) ซึ่งมีเรื่องราวของความฝันเป็นส่วนประกอบสำคัญของวรรณกรรม โดยในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมชิ้นนี้ของดาลี ก็มีที่มาจากความสนใจเป็นพิเศษกับยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาของอิตาลีอันรวมถึงงานวรรณกรรมในสมัยนั้นด้วย ภาพช้างที่มีสัดส่วนผิดรูปก็เป็นการหยิบยืมภาพฝันในวรรณกรรมยุคเรอเนซองส์ มาประยุกต์ใช้กับการสร้างสรรค์จิตรกรรมจากเรื่องราวแห่งความฝันด้วยเช่นกัน

6. ความเชื่อมโยงกันระหว่างงานออกแบบเครื่องประดับ *The Gold Cube Cross, Lapis Lazuli Cross* ปี 1954-55 และ *The Angel Cross* ปี 1959 กับผลงานจิตรกรรม *Corpus Hypercubus*, ปี 1954

ภาพที่ 11. ซาลวาดอร์ ดาลี, *The Gold Cube Cross*, *Lapis Lazuli Cross* ค.ศ. 1954-55 และ *The Angel Cross* ค.ศ. 1959, ถ่ายเมื่อ พฤษภาคม 2555, ถ่ายที่ โรงละครและพิพิธภัณฑ์ดาลี, ฟิกูเรส สเปน

ระหว่างงานออกแบบเครื่องประดับ *The Gold Cube Cross*, *Lapis Lazuli Cross* ปี 1954-55 และ *The Angel Cross* ปี 1959 เป็นผลงานที่สืบเนื่องกับจิตรกรรม *Corpus Hypercubus* ปี 1954 อันมีที่มาจากแนวคิดเรื่องมิติที่ 4 ในทฤษฎีที่ว่างและเวลาของไอน์สไตน์มาประยุกต์ให้อยู่ในรูปไม้กางเขนแบบไฮเปอร์คิวบ์ (Hypercube) หรือบาศก์หลาโกมิติ

ภาพที่ 12 ซาลวาดอร์ ดาลี, *Crucifixion (Corpus Hypercubus)*, ปี ค.ศ. 1954, สีนํ้ามันบนผ้าใบ, 194.3 x 123.8 ซม., Metropolitan Museum of Art, New York City

ที่มา : เข้าถึงเมื่อ 18 พฤษภาคม 2556, เข้าถึงได้จาก <http://www.metmuseum.org/collections/search-the-collections/210009107>

ผลงานจิตรกรรม *Corpus Hypercubus* ปี ค.ศ. 1954 เป็นผลงานจิตรกรรมที่ยิ่งใหญ่อีกชิ้นหนึ่งซึ่งดาลีประยุกต์เทคนิคการวาดแบบคลาสสิกเข้ากับหลักวิชา โดยเขาให้คำจำกัดความว่าเป็นการระเบิดของพระเยซูคริสต์ นิวเคลียร์ และลูกบาศก์หลาโกมิติ (Hypercube) ผสานกับแนวคิดเกี่ยวกับอภิปรัชญาอันเป็นอิทธิพลที่ดาลีได้รับมาจากบทความเรื่อง *Ars Magna* ที่ว่าด้วยเรื่องอภิปรัชญาเกี่ยวกับสิ่งที่เหนือกว่าความเป็น 3 มิติที่

เขียนขึ้นโดยรามอนด์ ลูล (Raymond Lull, ca. 1232-1315) ผู้เป็นทั้งนักวรรณกรรม นักปรัชญา ตรรกวิทยา และนักเล่นแร่แปรธาตุคนสำคัญของคาตาลัน *Corpus Hypercubus* จึงเป็นผลงานจิตรกรรมที่ผสมผสานแนวคิดทางวิทยาศาสตร์และความศรัทธาในศาสนาคริสต์เข้าไว้ด้วยกัน ด้วยการผสมผสานรูปฟอร์มของมิติที่ 4 จากทฤษฎีพื้นที่ว่างและเวลาของไอน์สไตน์มาสู่แนวคิดการสร้างไม้กางเขนในพอร์มลูกบาศก์หกเหลี่ยม (Hypercube) โดยดาลีนำเสนอภาพพระเยซูถูกตรึงกางเขนในแบบของเขา โดยพรรณนาให้เห็นรูปลักษณ์ของพระเยซูในท่าทางที่ตั้งตรงอยู่บนกางเขนซึ่งลอยอยู่เหนือพื้น ร่างกายที่แข็งแกร่งแสดงถึงความอดทนต่อความเจ็บปวดทรมาน โดยสิ่งที่แตกต่างจากงานรูปแบบประเพณีอย่างเห็นได้ชัดก็คือไม่มีตะปูตรึงที่ฝ่ามือและปลายเท้า ร่างของพระเยซูปราศจากเลือดและบาดแผล ไม่มีมงกุฎหนาม ไม่เห็นลักษณะสีหน้าและอารมณ์ใดๆ มีเพียงกาลาในรูปลักษณ์ของผู้ศักดิ์ย่นสักการะองค์พระคริสต์และเป็นประจักษ์พยานแห่งชัยชนะในจิตวิญญาณของพระองค์ซึ่งอยู่เหนือร่างกายที่เจ็บปวด

7. ความเชื่อมโยงกันระหว่างเครื่องประดับ *Explosion* ปี ค.ศ. 1954 กับงานจิตรกรรมอันมีที่มาจากแนวคิดจากทฤษฎีที่ว่าด้วยสสารเปลี่ยนเป็นพลังงานได้ ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 12. ซาลวาดอร์ ดาลี, *Explosion* , ค.ศ. 1954, ถ่ายเมื่อ พฤษภาคม 2555, ถ่ายที่ โรงละครและพิพิธภัณฑสถาน, พิกูเรส, สเปน

ประติมากรรมเครื่องประดับ *Explosion* เป็นงานออกแบบที่ดาลีได้นำแรงบันดาลใจในศาสตร์ลึกลับของพลังงานนิวเคลียร์จากโครงสร้างทฤษฎีอะตอม (Atom) และแนวคิดเรื่อง “ปฏิกิริยาลูกโซ่ (Chain Reaction)” ที่นำมาใช้ในการประดิษฐ์ระเบิดนิวเคลียร์มาเป็นแนวทางการสร้างสรรค์ ซึ่งสืบเนื่องจากทฤษฎีที่ว่าด้วยเรื่องสสารเปลี่ยนเป็นพลังงานได้มาประยุกต์ใช้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพร่างกายของมนุษย์ ด้วยการใช้ภาพรูปทรงเรขาคณิตแทนที่สสารเช่น วัตถุทรงกลม รูปกรวย หรือบล็อกสี่เหลี่ยมต่างๆ และดาลีได้นำแนวคิดข้างต้นมาประยุกต์กับเรื่องราวที่เขาสนใจในช่วงเวลานั้น อาทิเช่นเรื่องราวเกี่ยวกับดีเอ็นเอ (DNA) เรื่องราวทางศาสนา และผลงานต่างๆ ซึ่งดาลีได้สร้างสรรค์ผลงานในลักษณะเช่นนี้ไว้หลายชิ้น อาทิเช่น *Leda Atomica* ปี ค.ศ. 1949, *the Exploding Raphaelesque Head* ปี ค.ศ. 1951, *Nuclear Cross* ปี ค.ศ. 1952, *Nuclear Head of an Angel* ปี ค.ศ. 1952, *Nuclear Cross* ปี ค.ศ. 1952 , *Galatea of the Spheres* ปี ค.ศ. 1952 , *The Disintegration of Persistence of Memory*, ปี ค.ศ. 1952-1954 และ *Santiago El Grande* ปี ค.ศ. 1957 เป็นต้น

8. ความเชื่อมโยงกันระหว่างเครื่องประดับ *Swan Lake* ปี ค.ศ. 1959 กับจิตรกรรมอันมีที่มาจากเรื่องราวของหงส์และการผสมผสานแนวคิดในตำนานดังนี้

ภาพที่ 13. ซาลวาดอร์ ดาลี, **Swan Lake**, ค.ศ. 1959, ถ่ายเมื่อ พฤษภาคม 2555, ถ่ายที่ โรงละครและพิพิธภัณฑ์ดาลี, พิกูเรส, สเปน

Swan Lake เป็นงานออกแบบอันมีที่มาจากการนำประเด็นเรื่องหงส์มาตีความในแบบของ ดาลี โดยสืบเนื่องมาจากความผูกพันซาบซึ้งและประทับใจในบัลเลต์คลาสสิกเรื่องยิ่งใหญ่ตลอดกาล *สวอนเลค* ที่บอกเล่าเรื่องราวความรักอมตะของเจ้าชายซิกฟรีด (Siegfried) กับเจ้าหญิงแสนสวยโอดette (Odette) ผู้ต้องมนต์ของพ่อมดร้ายให้กลายเป็นหงส์แหวกว่ายอยู่ในทะเลสาบน้ำตาในเวลากลางวัน และได้กลับคืนร่างเป็นมนุษย์ในเวลากลางคืน ความรักของพวกเขาเป็นความรักที่เต็มไปด้วยอุปสรรค ทว่าด้วยอำนาจแห่งรักแท้ก็บันดาลความอัศจรรย์ให้พวกเขาได้ครองคู่กันในชีวิหลังความตาย โดยดาลีนำแนวคิดดังกล่าวมาประยุกต์กับแนวคิดแบบเพนนิยาที่นิยมบอกเล่าเรื่องราวของหงส์กับนางเงือก และการสร้างรูปลักษณ์หญิงสาวให้มีรูปร่างประหลาดมหัศจรรย์และเหนือจริงมาเป็นแนวทางสร้างสรรค์ประติมากรรมเครื่องประดับชิ้นนี้

โดยประติมากรรม *Swan Lake* มีความเชื่อมโยงกับงานจิตรกรรม *Leda Atomica* ปี ค.ศ. 1949 ซึ่งมีแรงบันดาลใจจากเรื่องราวของหงส์ในตำนานอันเป็นอมตะและนำมาผสมผสานกับแนวคิดเรื่องพลังงานนิวเคลียร์ ซึ่งดาลีถ่ายทอดภาพลึดา (Leda) ในรูปลักษณ์ของกาลาโดยจัดวางท่วงท่า องค์ประกอบในลักษณะที่คล้ายกับงานจิตรกรรม *Leda and the Swan* ของเลโอนาร์โด ดา วินชี (Leonardo Da Vinci) โดยเขายังได้นำสัดส่วนแห่งเทพ (Divine Proportion) มาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานอันสะท้อนให้เห็นถึงความชื่นชอบในศิลปะยุคเรอเนสซองส์รวมถึงอิทธิพลของเลโอนาร์โด ดา วินชีในผลงานชิ้นนี้ด้วย นอกจากนั้นดาลียังได้ถ่ายทอดจินตนาการที่เกี่ยวกับหงส์ในผลงานจิตรกรรม *Swans Reflecting Elephants* ปี ค.ศ. 1937 รวมถึงภาพวาดประกอบฉากของบัลเลต์บัคคาเนล (Bacchanale) ในปี ค.ศ. 1939 ด้วย

ภาพที่ 14 ซาลวาดอร์ ดาลี, **Leda Atomica**, ปี ค.ศ. 1949, โรงละครและพิพิธภัณฑ์ดาลี, สเปน

9. ความเชื่อมโยงกันระหว่างเครื่องประดับ *The Spider of the Night* ปี ค.ศ. 1962 กับจิตรกรรมผลงานภาพวาดประกอบวรรณกรรมภาษาอิตาเลียนเรื่องดิวินา คอมเมเดีย (Divina Commedia)

ภาพที่ 14 ซาลวาดอร์ ดาลี, *The Spider of the Night*, ค.ศ. 1961, ถ่ายเมื่อ พฤษภาคม 2555, ถ่ายที่ โรงละครและพิพิธภัณฑ์ดาลี, ฟิกูเรส, สเปน

The Spider of the Night ปี ค.ศ. 1961 เป็นประติมากรรมเครื่องประดับที่เชื่อมโยงกับผลงานภาพวาดประกอบวรรณกรรมภาษาอิตาเลียนเรื่องดิวินา คอมเมเดีย (*Divina Commedia*) ที่ได้ชื่อว่าเป็นหนึ่งในวรรณกรรมชิ้นเอกของโลกซึ่งประพันธ์โดยดานเต้ อาลิเกียรี (Dante Alighieri, ค.ศ. 1265 - 1321) ซึ่งดาลีถ่ายทอดภาพแมงมุมสาวอาร์คเน (Arachne) ผู้มีร่างเป็นคนและมีขาเหมือนแมงมุมซึ่งคลานอย่างเจ็บปวดทรมานราวกับกำลังใกล้ตายในขณะที่ยังคงชักใย ที่ปรากฏตัวอยู่ในแดนชำระ (Purgatorio) ตามบทประพันธ์ซึ่งพรรณนาถึงชีวิตหลังความตายและโลกทัศน์เกี่ยวกับเรื่องบาปของดานเต้

ภาพที่ 15 ซาลวาดอร์ ดาลี, ผลงานภาพวาดประกอบวรรณกรรมดิวินา คอมเมเดีย (*Divina Commedia*) Purgatorio Canto 17 *Leaving the Terrace of Anger*, ปี ค.ศ. 1960, ภาพพิมพ์แกะไม้, 30.48 X 23.50 ซม.

ที่มา : เข้าถึงเมื่อ 6 มีนาคม 2557, เข้าถึงได้จาก <http://www.mutualart.com/Artwork/LEAVING-THE-TERRACE-OF-ANGER/383519DE3745FD88>

10. ความเชื่อมโยงกันระหว่างประติมากรรมเครื่องประดับ *Grapes of Immortality*, ปี ค.ศ. 1970 กับจิตรกรรมต่างๆ ดังนี้

ภาพที่ 16 ซาลวาดอร์ ดาลี, , *Grapes of Immortality*, ถ่ายเมื่อ พฤษภาคม 2555, ถ่ายที่ โรงละครและพิพิธภัณฑ์ดาลี, ฟิกูเรส, สเปน

Grapes of Immortality ปี ค.ศ. 1970 เป็นประติมากรรมเครื่องประดับที่มีแรงบันดาลใจจากเรื่องราวของความตายและความเป็นอมตะซึ่งเป็นเรื่องราวที่สืบเนื่องกับความเชื่อในศาสนาคริสต์ โดยเป็นชิ้นงานที่มีความเป็นแฟนตาซีค่อนข้างสูง ในขณะที่องค์ประกอบที่โดดเด่นมากก็คือพวงองุ่นที่อยู่ในรูปหัวกะโหลกซึ่งเป็นรูปแบบที่ดาลีนำมาใช้เพื่อสื่อประเด็นเรื่องความตาย อันเป็นรูปแบบที่เป็นเสมือนภาพตัวแทนของดาลีและเป็นแนวทางที่ให้อิทธิพลกับศิลปินในหลากหลาย

โดย *Grapes of Immortality* เป็นประติมากรรมเครื่องประดับที่เชื่อมโยงกับจิตรกรรมที่นำเสนอภาพลักษณ์รูปหัวกะโหลกอาทิเช่น *Ballerina in a Death's Head* ค.ศ. 1939, *The Face of War - Drawing for the Nightmare Scene in the Film 'Moontide'* ค.ศ.1941, *Untitled - for the campaign against venereal disease* ค.ศ.1942

11. ความเชื่อมโยงกันระหว่างประติมากรรมเครื่องประดับ **Daphne**, ปี ค.ศ. 1966 กับจิตรกรรมดังต่อไปนี้

ภาพที่ 17 ซาลวาดอร์ ดาลี, **Daphne**, ค.ศ. 1966, ถ่ายเมื่อ พฤษภาคม 2555, ถ่ายที่ โรงละครและพิพิธภัณฑ์ดาลี, ฟิกูเรส, สเปน

11.1 ผลงานภาพ Sketch ที่ดาลีวาดไว้สำหรับงานแสดงศิลปะเซอร์เรียลิสต์ที่ใช้ชื่อว่า ความฝันของวีนัส (Dream of Venus) อันเป็นส่วนหนึ่งของงานเวิลด์แฟร์ (World Fair) ที่นิวยอร์กในปี ค.ศ. 1939 ซึ่งเป็นต้นแบบของสร้อยไข่มุกในประติมากรรม **Daphne**

11.2 หนึ่งในผลงาน study เพื่อใช้ในผลงาน *Galarina* ซึ่งวาดไว้ในปี ค.ศ. 1943 ซึ่งบรรยายลักษณะและรายละเอียดของจีที่มีความคล้ายคลึงกับเครื่องประดับ **Daphne** นี้

11.3 *The Portrait of Mrs. Isabel Styler-Tas* ในปี ค.ศ. 1945 ซึ่งแสดงภาพสุภาพสตรีที่ประดับเข็มกลัดลักษณะเหนือจริงไว้ที่อก คือมีต้นไม้งอกขึ้นมาจากตัวจีที่มีไข่มุกห้อยอยู่ด้านล่าง

โดยรูปแบบเครื่องประดับที่มีมุกหรือพลอยสีห้อยลดหลั่นกันเป็นสิ่งที่ดาลีได้รับอิทธิพลจากผลงานจิตรกรรมของปิเอโร เดลลา ฟรานเชสกา (Piero della Francesca, c.1420–1492) จิตรกรเอกแห่งยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาอิตาลี ผู้สามารถถ่ายทอดรายละเอียดของเสื้อผ้าและเครื่องประดับในสมัยเรอเนซองส์ ไว้ในงานจิตรกรรมได้อย่างงดงามและมีสไตล์

สรุปผลการวิจัย

ในการวิจัยฉบับนี้ สามารถสรุปประเด็นสำคัญในแนวทางสร้างสรรค์ซึ่งเชื่อมโยงผลงานจิตรกรรมกับเครื่องประดับของซาลวาดอร์ ดาลี ดังนี้

แนวทางสร้างสรรค์จากมุมมองที่ขัดแย้ง ดาลีเป็นศิลปินที่นิยมการสร้างสรรคจากมุมมองที่ขัดแย้ง ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากปมเรื่องการเสียชีวิตของพี่ชาย รวมถึงความรู้สึกบีบคั้นทางอัตลักษณ์ของตัวเองกับพี่ชายที่ตายแล้ว อันมาจากความเชื่อในเรื่องชาตีกำเนิดที่ว่าวิญญาณของพี่ชายได้กลับมาเกิดใหม่เป็นดาลี ซึ่งทั้งบิดามารดาได้ปลูกฝังไว้ในจิตสำนึกของเขากระทั่งทำให้ดาลีมีความเชื่อเช่นนั้นด้วย

ความเป็นคาตาลัน พวกเขามีประวัติศาสตร์อันยาวนานมีภาษาและการปกครองเป็นของตนเอง สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นมนต์เสน่ห์และเป็นความภาคภูมิใจในความรู้สึกของดาลีพื้นเพความเป็นคาตาลันจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและปรากฏอย่างเด่นชัดอยู่ในตัวตนของดาลี

ความฝัน ซาลวาดอร์ ดาลีเป็นผู้ที่ลุ่มหลงในความฝัน เนื่องจากความฝันคือแดนมหัศจรรย์ สถานที่ซึ่งจินตนาการสามารถโลดแล่นไปอย่างเสรีและไร้ขอบเขต และในช่วงที่หลับก็เป็นเวลาที่มีความคิดสร้างสรรค์ต่างๆ จะเกิดขึ้นในความฝัน สัญลักษณ์และเรื่องราวจากความฝันจึงเป็นประเด็นที่คงอยู่ตลอดช่วงชีวิตการทำงานของดาลี

จิตใต้สำนึก ภายใต้ลึนซึกที่เก็บบันทึกเรื่องราวความทรงจำมากมาย ที่คนทั่วไปคิดว่าได้ลืมเลือนไป โดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตาม ทว่าแท้จริงแล้วเรื่องราวเหล่านี้ไม่ได้สูญหายไปตามเวลาแต่ถูกผลักให้ลึกลงไปสู่ก้นบึ้งของความทรงจำซึ่งแทนที่ด้วยเรื่องราวใหม่ๆ เป็นบันทึกซึ่งพร้อมที่จะปลดปล่อยออกมาเพื่อยืนยันถึงความมีอยู่ในรูปแบบของความฝัน สถานที่ซึ่งสามารถเผยตัวตนของจิตไร้สำนึกได้อย่างเสรีไร้ข้อจำกัดใดๆ เสรีภาพในความฝันอาจแสดงออกในรูปแบบปกติ หรือภาพตัวแทนเชิงสัญลักษณ์ โดยอาจเป็นสัญลักษณ์สากลหรือรูปแบบเฉพาะตน

สัญลักษณ์ของดาลี ในการสร้างสรรค์ศิลปะ ดาลีมักจะกำหนดส่วนที่เป็นแก่นเรื่องและนำสัญลักษณ์ต่างๆ มาใช้อย่างเป็นรูปแบบ ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดก็จะเห็นถึงนัยยะต่างๆ ทั้งทางตรงและนัยแฝง โดยดาลีได้นำสัญลักษณ์ต่าง ๆ เหล่านี้มาใช้อย่างต่อเนื่องอาทิเช่น:-

- **มด** ในความหมายโดยทั่วไปของดาลี หมายถึงการผุพัง เน่าเปื่อย และการเปลี่ยนแปลง
- **ไม้เท้า** สำหรับดาลีไม้เท้าหรือไม้ค้ำยันเป็นทั้งสัญลักษณ์แห่งความตายและการฟื้นคืน
- **ลึนซึกหรือชั้นวางของ** ในงานสร้างสรรค์ของดาลี มักปรากฏเป็นภาพลึนซึกที่ซ้อนกันอยู่ในรูปร่างต่างๆ อันสื่อให้เห็นอิทธิพลของ Freud ที่มีต่อดาลี นั่นคือสำหรับดาลีมีเพียงวิธีการทางจิตวิเคราะห์ (psychoanalysis) ที่ทำให้สามารถเปิดเผยปมและสิ่งต่างๆ ที่มนุษย์เราเก็บซุกซ่อนไว้ โดยลึนซึกที่เปิดออกหมายถึงสิ่งที่อยู่ภายในจิตใต้สำนึกของมนุษย์
- **ช้างที่มีขายืดยาวและบางเบา** ช้างแสดงถึงพลัง อำนาจ ความปรารถนา การให้ศิลปะ ความงาม พลัง ความพอใจและความรู้ ช้างยังเป็นสัตว์สัญลักษณ์ที่ใช้สื่อถึงอนาคต โดยขาที่เรียวเล็กมากเป็นการนำเสนอประเด็นเรื่องความขัดแย้งและแตกต่างระหว่างความแข็งแกร่งกับความเปราะบาง
- **ม้าสีขาว** ภาพม้าสีขาวซึ่งเคลื่อนไหวอย่างรวดเร็วและพุ่งทะยานอย่างบ้าคลั่งกล้ำเนื้อ ใบหน้าที่บิดเบี้ยว ทำให้นึกถึง พลัง อำนาจ ความเร็วและการบังคับบัญชา
- **ไข่** เป็นสัญลักษณ์ในเชิงบวกหมายถึงความถึงชีวิต การเกิดหรือเริ่มต้นใหม่ การดำเนินต่อไปและอนาคต

- **กรรไกร** เป็นสัญลักษณ์ความกลัวในจิตใจของเด็ก การทำร้ายจิตใจของเด็กเช่นเดียวกับการ “ข่มขืน”

การสร้างสรรคจากแนวทางการสร้างภาพจากภาพหลอนลงตา (Paranoid-Critical Method) ขั้นตอนในการสร้างภาพในลักษณะนี้เริ่มจากการครุ่นคิดและฟังสมาธิไปยังวัตถุชนิดใดชนิดหนึ่ง ณ สถานการณ์ใด สถานการณ์หนึ่งเพื่อให้เกิดเป็นภาพนิมิตและเสริมแต่งด้วยจินตนาการอย่างเป็นอิสระจากกฎหรือหลักสุนทรียศาสตร์ทั้งปวงและนำมาสู่กระบวนการตีความ โดยแนวทางสร้างสรรคจากภาพหลอนและลงตาก็คือทำให้เกิดภาพที่สอดประสานกันระหว่างโลกความจริงกับโลกในความฝัน โดยมักนำมาจากสิ่งที่มีอยู่จริงผ่านการแปลความหมายด้วยจินตนาการอันเป็นการเปิดเผยตัวตนแห่งจิตใต้สำนึกในเชิงสัญลักษณ์ และภาพที่ได้รับผ่านจินตนาการก็สามารถให้ผลลัพธ์ที่หลากหลาย รวมทั้งผลทางภาพที่หลากหลายอีกด้วย ในการสร้างภาพให้เกิดมุมมองที่หลากหลายนั้นก็ต้องผ่านกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดภาพขึ้นภายในใจแล้วจึงถ่ายทอดออกมาเป็นงานจิตรกรรม

การประยุกต์แนวทางการศิลปะแบบอาร์ต นูโว (Art Nouveau) ในการสร้างสรรครูปทรง ดาลีนำแนวคิดจากรูปแบบการตกแต่งในศิลปะอาร์ต นูโว ซึ่งเป็นศิลปะสมัยใหม่ในยุคนั้น ด้วยการนำรูปทรงอิสระพลีวไหวที่มีอยู่ในธรรมชาติ ลักษณะที่เป็นคลื่นและยืดหยุ่นมาผสานกับโครงสร้างอันเป็นเอกลักษณ์ของเขา โดยผ่านกระบวนการเปลี่ยนแปลงรูปลักษณะ (Metamorphosis) อย่างสมบูรณ์ ซึ่งแนวคิดนี้ได้กลายเป็นหัวใจสำคัญในการสร้างสรรคศิลปะของ ดาลีในการสร้างสรรครูปทรงที่ผันแปร ไม่แน่นอน ซึ่งโดยทั่วไปมักผสมผสานเข้ากับความรู้สึกกระสับกระส่าย ความต้องการหรือความความหมกมุ่นในเรื่องเพศ และการนำเสนอภาพที่ดูหลอนซึ่งบ่งบอกถึงเรื่องความตายและการเน่าเปื่อย เสื่อมสภาพ

ภาพวาดตัวเองที่นึ่งเหลว ดาลีมีภาพวาดภาพตัวเองในลักษณะคล้ายหน้ากากที่หลอมละลาย รวมถึงการนำรูปลักษณ์ของพืช สัตว์ หรืออาหารมาคลี่ให้ยืดยาวในลักษณะอ่อนเหลวเป็นหน้าของเขา ซึ่ง ดาลีมักจะเกิดความคิดสร้างสรรค์หลายอย่างจากอาหาร โดยนำมาประยุกต์กับแนวคิดเรื่องการวาดภาพที่เป็นเพียงเปลือกนอกอันเป็นอิทธิพลที่ได้รับจากผลงาน “The Last Judgment” ของมิเกลันเจโล บูโอนาร์โรตี (Michelangelo Buonarroti, ค.ศ. 1475-1564) ซึ่งวาดไว้บนเพดานของโบสถ์ซิสทีน ในนครรัฐวาติกันที่แสดงภาพของเซนต์ บาโทโลมิว (St. Bartholomew) ที่ถือหนังของตัวเองที่ถูกถลกออกมา โดยดาลีได้อธิบายเหตุผลหลักที่เขาต้องการนำเสนอ ไม่ใช่จิตวิญญาณที่อยู่ภายในแต่เป็นเปลือกที่ห่อหุ้มอยู่ภายนอกเท่านั้น

วัตถุที่ทำหน้าที่ในเชิงสัญลักษณ์ ดาลีมีความสนใจในงานสร้างสรรคจากวัตถุเซอร์เรียลิสต์ อันสืบเนื่องจากความคิดที่ว่าวัตถุอย่างสามารถกระตุ้นอารมณ์ปรารถนา และความรู้สึกทางเพศที่ถูกปิดกั้นหรือซ่อนเร้นอยู่ภายในใจ อันเป็นแนวคิดที่ดาลีได้รับแรงบันดาลใจจากงานประติมากรรม *The Suspended Ball* (ค.ศ. 1930 - 1931) ของของอัลแบร์โต เจียโคเมตตี (Alberto Giacometti 1901 - 1966) ซึ่งก็สอดคล้องกันกับหลักจิตวิทยาของฟรอยด์และนี่จึงเป็นจุดเริ่มในการแสวงหาวัตถุที่เป็นตัวแทนในเชิงสัญลักษณ์ของความรู้สึกดังกล่าว โดยวัตถุเชิงสัญลักษณ์ที่ให้ความรู้สึกละเอียดสำหรับดาลี ก็คือแก้วนม รองเท้าและขนมปังบาเกตต์

การเปลี่ยนแปลงรูปร่าง แนวคิดเรื่องการเปลี่ยนแปลงรูปร่างลักษณะทางกายภาพและการกลายร่างสู่ความงดงามลงตัวเพื่อบรรลุความสมบูรณ์แบบ เป็นแนวทางสร้างสรรคสำคัญแนวทางหนึ่งของ ดาลี โดยเขาให้ความสนใจไปที่ความสัมพันธ์ซึ่งกันระหว่างสภาวะแวดล้อมซึ่งมีผลต่อรูปทรง โดยมักแสดงออกในรูปแบบเมตาโมอร์โฟซิส (Metamorphosis) ซึ่งเป็นกระบวนการการเปลี่ยนแปลงรูปร่างหรือลักษณะอย่างสมบูรณ์ และอันโทร

โอมอร์ฟิก (Anthropomorphic) ซึ่งเป็นการนำคุณลักษณะของมนุษย์หรือเหมือนมนุษย์มาประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์

ประเด็นเรื่องความตายกับอีโรติก (Erotic) ในงานสร้างสรรค์ของดาลี เขามักนำเสนอประเด็นเรื่องราวเกี่ยวกับความตายและอีโรติก สำหรับดาลีแล้วความตายเป็นสิ่งสวยงาม สูงส่ง ในขณะที่อีโรติกอันหมายถึงสิ่งซึ่งกระตุ้นความรู้สึกทางเพศเป็นความน่าเกลียด อย่างไรก็ตามดาลียังคงกลัวความตายและเขามักนำความรู้สึกที่ขัดแย้งนี้มาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน

นอกจากนั้นยังมีประเด็นปลีกย่อยต่างๆ ในการสร้างสรรค์ศิลปะของดาลี เช่นการนำเสนอประเด็นเรื่องเมแลงโกลีย (melancholia) ซึ่งหมายถึงโรคทางจิตที่มีอาการซึมเศร้า สิ้นหวังมาประยุกต์ใช้ในการสร้างงาน การนำแนวคิดเรื่องงานออกแบบสถาปัตยกรรมของอันตอนี เกาดี (Antoni Gaudi, 1852 – 1926) มาเป็นแรงบันดาลใจ รวมถึงแนวคิดเรื่องพื้นที่ว่างในศิลปะแบบอภิปรัชญา (Metaphysical) ของจอร์โจ เด คิริโก (Giorgio de Chirico, 1888-1978) และจินตนาการแบบโรแมนติคของอาร์นอลด์ เบ็คคลิน (Arnold Böcklin 1827 – 1901) โดยดาลีได้นำแนวคิดเหล่านี้มาใช้ในการออกแบบพื้นที่ว่างซึ่งผสมผสานภาพความจริงกับความฝันเข้าไว้ด้วยกันได้อย่างลงตัว

โดยมีทฤษฎีสำคัญที่ให้อิทธิพลกับดาลีได้แก่ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของซิกมุนด์ ฟรอยด์ที่ให้อิทธิพลอย่างลึกซึ้งกับแนวคิดและการสร้างสรรค์ผลงานของดาลี สู่แนวทางสร้างภาพที่ดูผิดเพี้ยนหรือบิดเบือนจากความเป็นจริง โดยจุดเริ่มต้นของกระบวนการสร้างสรรค์ของดาลี มาจากการวิเคราะห์ตัวเอง (Self-Analysis) ซึ่งเขามักจะสร้างคุณลักษณะต่างๆ ความรู้สึกด้านลบซึ่งซุกซ่อนอยู่ภายในจิตใจอันเป็นการย้อนไปสู่เรื่องราวความทรงจำในวัยเด็ก เช่น ความอ่อนแอและความหวาดกลัวอันมีที่มาจากปมเรื่องความกลัวที่มีต่อบิดา ความรู้สึกหวาดระแวงที่ฝังอยู่ในใจและความรู้สึกสับสนในเรื่องเพศซึ่งดาลี ได้นำเรื่องราวเหล่านี้มาทำให้เป็น บ่อเกิดแห่งชุมพลและทรัพยากรสำคัญในการสร้างสรรค์ผลงานได้อย่างไม่มีวันจบของเขา รวมถึงทฤษฎีสัมพัทธภาพทั่วไปของอัลเบิร์ต ไอน์สไตน์ ที่แสดงความสัมพันธ์ของแสง เวลา และพื้นที่ ซึ่งสรุปได้ว่าเวลาทั่วเอกภพเดินไปไม่เท่ากันอันนำมาสู่แนวทางสร้างสรรค์จากแนวคิดเรื่องเวลาไม่คงที่ของดาลี อันเป็นแนวทางสำคัญแนวทางหนึ่งที่ได้รับความสำเร็จอย่างสูง

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

กฤษณะ เวชพร. **อัญมณีวิทยา**. เชียงใหม่: นพรัตน์การพิมพ์, 2547.

ซิกมุนด์ ฟรอยด์. **จิตวิเคราะห์**. แปลโดย กิตติกร มีทรัพย์. กรุงเทพฯ: นพรัตน์, 2523.

ยศ สันตสมบัติ. **ฟรอยด์และพัฒนาการของจิตวิเคราะห์: จากความฝันสู่ทฤษฎีสังคม**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2542.

มานพ อิศระเดช. "ในดวงใจนิรันดร์." **Woman 21st Art Exhibition by Members of the Faculty of Painting Sculpture and Graphic Arts, Silpakorn University**. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง, 2547.

สดชื่น ชัยประสาธน์. **การตีความความเป็นจริงในวีนีพอน์และจิตรกรรมเซอร์เรียลิสต์ในฝรั่งเศส ค.ศ.**

1919-1969. กรุงเทพฯ: อมรินทร์ พริ้นติ้ง กรุ๊ป, 2532.

หนึ่งธิดา [นามแฝง]. **ชีวิตและผลงานของเอกศิลปิน "เซอร์เรียลลิสต์" ซาลวาดอร์ ดาลี (Salvador Dali).**

กรุงเทพฯ: พรีราบ.

ศักดิ์ดา ศิริพันธ์. **อัจฉริยะในเครื่องประดับ.** กรุงเทพฯ: ด้านสุขภาพการพิมพ์, 2552.

ภาษาต่างประเทศ

Grenier, Catherine. **Salvador Dali the making of Artist.** Paris: Flammarion, 2012.

Ades, Dawn Ades. **Dali.** London: Thames and Hudson, 1982.

Swinglehurst, Edmund. **Salvador Dali: Exploring the irrational.** London: Twickenham, 1996.

H King, Elliott. **Salvador Dalí the Late Work.** London: Yale University Press, 2010.

Fanes, Felix. **Salvador Dali: The Construction of the Image, 1925-1930.** London: Yale University Press, 2007.

Fundació Gala-Salvador Dalí. **The Persistence of Memory.** Figueres: Distribucions d'Art Surrealista, 2009.

Roig, Sebastia. **Dali the Emporda Triangle.** Figueres: Fundacio Gala-Salvador Dali, 2003.

Dali, Salvador. **Dali Jewels-Joyas.** Turin: Umberto Allemandi & C., 2001.

Descharnes, Robert and Neret, Gilles. **Dali 1904-1989.** Hong Kong: Taschen, 2010.

Umberto allemandi & c. **Dali in the Third Dimension.** London: The Stratton Foundation Collection Umberto Allemand, 2014.

Dali, Salvador, **Dali Jewels-Joyas.** Turin: Umberto Allemandi & C, 2001.